

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

a nyomozó hatóságok által kirendelt egyes szakértők kompetenciájának vizsgálatáról

A Legfőbb Ügyészség 2014. évi munkatervének A/II/1. pontja előírta a szakértői kompetencia vizsgálatát a nyomozó hatóságok kirendelési gyakorlatában.

A vizsgálat célja annak felmérése, hogy a nyomozó hatóságok (a rendőrség, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal) kirendelési gyakorlata megfelel-e az igazságügyi szakértői működésről szóló jogszabályi előírásoknak abból a szempontból, hogy az adott szakkérdés véleményezésére az erre feljogosított [Be. 102. §, 2005. évi XLVII. törvény, 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet, 9/2006. (II. 27.) IM rendelet, 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet], azaz kompetens szakértőt rendelik-e ki.

A vizsgált időszak: a 2013. év első negyedéve.

A vizsgálat a 2013. első negyedévében – a nyomozó hatóságok és az ügyész által történt nyomozás megszüntetéssel, továbbá a közvetítői eljárásra utalással, a vádhalasztással és a vádemeléssel – befejezett olyan ügyekre terjedt ki, amelyekben pszichológus szakértő, írásszakértő, közlekedési szakértő és az ingatlan-értékbecslő szakértő kirendelésére került sor.

A vizsgálat nem érintette a nyomozó ügyészségek kirendelési gyakorlatát, továbbá a Legfőbb Ügyészség Kiemelt és Katonai Ügyek Főosztálya, illetőleg a Gyermek- és Fiatalkorúak Bűnügyeinek Önálló Osztálya hatáskörébe tartozó ügyeket.

A vizsgálatot teljesítette: a járási (kerületi) ügyészségek által felügyelt ügyekben a főügyészségek, míg a főügyészségek részéről felügyelt ügyekben a Legfőbb Ügyészség Nyomozás Felügyeleti és Védőkészítési Főosztálya.

I.

STATISZTIKAI ADATOK ÉS ÁLTALÁNOS MEGÁLLAPÍTÁSOK

Az országosan lefolytatott vizsgálat **mindösszesen 605** kirendelő határozatra terjedt ki; amelyből **559** a járási (kerületi), míg **46** a megyei főügyészségi szakterületi vizsgálat tárgyát képezte.

A kirendelő határozatok vizsgálata:

268 esetben pszichológiai szakértői tevékenységet érintett [**234 esetben** a főügyészségek által teljesített vizsgálat, míg **34 esetben** a legfőbb ügyészségi szakterületi vizsgálat keretében],

- **163 esetben** írásszakértői tevékenységet érintett [**155 esetben** a főügyészségek által teljesített vizsgálat, míg **8 esetben** a legfőbb ügyészségi szakterületi vizsgálat keretében],
- **152 esetben** közlekedési szakértői tevékenységet érintett [**149 esetben** a főügyészségek által teljesített vizsgálat, míg **3 esetben** a legfőbb ügyészségi szakterületi vizsgálat keretében],

- **22 esetben** ingatlan-értékbecslői szakértői tevékenységet érintett [**21 esetben** a főügyészségek által teljesített vizsgálat, míg **1 esetben** a legfőbb ügyészségi szakterületi vizsgálat keretében].

A vizsgált szakértői kirendelések **a járási (kerületi) ügyészségek** által felügyelt ügyekben a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényben (a továbbiakban: korábbi Btk.) szabályozott **alábbi bűncselekmények bizonyítását** célozták elsődlegesen:

- **pszichológus szakértői terület:** könnyű testi sértés [170. §], súlyos testi sértés [170. §], segítségnyújtás elmulasztása [172. §], kényszerítés [174. §], személyi szabadság megsértése [175. §], zaklatás [176/A. §], kiskorú veszélyeztetése [195. §], erőszakos közöszülés [197. §], szemérem elleni erőszak [198. §], megrontás [201. §, 202/A. §], vérfertőzés [203. §], tiltott pornográf felvétellel visszaélés [204. §], szeméremsértés [208. §], közveszéllyel fenyegetés [270/A. §],
- **írászakértői terület:** zaklatás [176/A. §], közokirat-hamisítás [274. §], magánokirat-hamisítás [276. §], lopás [316. §], sikkasztás [317. §], csalás [318. §], hanyag kezelés [320. §], rablás [321. §], zsarolás [323. §], rongálás [324. §],
- **közlekedési szakértői terület:** segítségnyújtás elmulasztása [172. §], közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény [184. §], vasúti közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény [184. §], légi közlekedés veszélyeztetése [185. §], közúti veszélyeztetés [186. §], közúti baleset okozása [187. §], ittas járművezetés [188. §], járművezetés tiltott átengedése [189. §], cserbenhagyás [190. §], egyedi azonosító jel meghamisítása [277/A. §],
- **ingatlan-értékbecslő szakértői terület:** sikkasztás [317. §], csalás [318. §], hűtlen kezelés [319. §], zsarolás [323. §], rongálás [324. §].

A vizsgált szakértői kirendelések **a főügyészségek** által felügyelt ügyekben a korábbi Btk-ban szabályozott **alábbi bűncselekmények bizonyítását** célozták elsődlegesen:

- **pszichológus szakértői terület:** emberölés és emberölés kísérlete [166. §], halált és életveszélyt okozó testi sértés [170. §], súlyos testi sértés kísérlete [170. §], kiskorú veszélyeztetése [195. §], erőszakos közöszülés [197. §], szemérem elleni erőszak [198. §], megrontás [201. §], rablás [321. §],
- **írászakértői terület:** választás rendje elleni bűncselekmény [211. §], sikkasztás [317. §], csalás [318. §],
- **közlekedési szakértői terület:** gondatlanságból elkövetett emberölés [166. §], életveszélyt okozó testi sértés [170. §], közúti veszélyeztetés [186. §],
- **ingatlan-értékbecslő szakértői terület:** csalás [318. §].

Mindösszesen 77 esetben került sor **ügyészi utasítás alapján** szakértői kirendelésre, **73 esetben** [**34 esetben** pszichológiai, **24 esetben** írásszakértői, **12 esetben** közlekedési, valamint **3 esetben** ingatlan-értékbecslői szakterületet érintően] a járási (kerületi) ügyészségek; míg **4 esetben** [**2 esetben** pszichológiai, **1 esetben** írásszakértői, **1 esetben** közlekedési szakterületet érintően] a főügyészségek által felügyelt ügyekben.

A járási (kerületi) ügyészségek további **9 esetben** [**1 esetben** pszichológiai, **3 esetben** írásszakértői, **5 esetben** közlekedési szakterületet érintően] a szakvélemény kiegészítése iránt intézkedtek, míg a főügyészségek részéről ilyen eljárásra nem került sor.

II.

RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

II/1.

A Be. 99. §-ának (1) bekezdésében megkövetelt különleges szakértelem meglétének és mibenlétének vizsgálata

Az ügyek meghatározó részében fennállt a bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez a Be. 99. §-ának (1) bekezdésében megkövetelt **különleges szakértelem szükségessége**, amelynek **tárgya** a vizsgált ügyekben az alábbiak szerint összegezhető.

Igazságügyi pszichológus szakértő kirendelésére került sor például:

- a szexuális bántalmazás megtörténtének igazolására/cáfolására; a fejlődési veszélyeztetettség megállapítására; tisztázandó, hogy a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekményből poszt-traumás jegyek feltárhatók-e, illetőleg az elkövető pszichés állapota, megnyilvánulásai hordoznak-e bármilyen, a szexuális aberrációra utaló ismérvet; továbbá a sértett szexualitásra vonatkozó ismeretei megfelelőek voltak-e az életkorának; annak megválaszolására, hogy a gyermekek bántalmazása, illetve a jelenlétükben a szülő bántalmazása, avagy a szülői elhanyagoló magatartás milyen hatást gyakorolt a gyermekekre; annak megállapítására, hogy a gyermek melyik szülőhöz kötődik jobban; a sértettnek milyen a személyiség-szerkezete; annak tisztázására, hogy a gyermek élet-, illetve élményszerűen adja-e elő a történeteket, azaz megélt eseményeket ad-e elő, illetve hajlamos-e a hazudozásra/avagy szavahihető, részéről meseszövéis, kóros hazudozásra utaló jelek megállapíthatók-e; a helyzet manipulálására, viselkedési taktikázásra hajlamos személynek tekinthető-e; befolyásolható-e, öntörvényű, nehezen kezelhető-e; a gyermek szellemi fejlődése veszélybe került-e; az életvitelhez szükséges alapvető ismereteket megszerezte-e; valamint a szülő szavahihetősége és nevelési képessége feltárására; a sértettek által elmondottak élményszerűségének, érzelmi kapcsolatrendszerüknek, kötődésüknek a milyenségére; annak feltárására, hogy a vizsgált személyeknél pszichés elváltozás a szülők italozó életmódjával összefüggésben, illetőleg a szülőknek egymással szemben megnyilvánuló erőszakos magatartása következtében kimutatható-e; a terhelt pszichés státuszának megállapítására [kóros pszichés elváltozásokra, személyiségfejlődési zavarokra, emlékezeti teljesítményre, befolyásoltságra stb. vonatkozó kérdések] [*Példatár 1-2-3.; Példatár 9-10-11-12.; Példatár 15. és 17.; Példatár 20.; Példatár 21.; Példatár 22-23-24.*].
- A Békés Megyei Főügyészség által vizsgált ügyekben a nemi erkölcs és az ifjúság elleni bűncselekmények kapcsán minden esetben megtörtént a sértett és a gyanúsított pszichológiai vizsgálata. A sértettek esetében a szakértőtől elsősorban olyan kérdésekre várt választ a nyomozó hatóság, amelyek a vizsgált személy értelmi színvonalát, személyiségstruktúráját, érzelmi-indulati életét, érzelmi kapcsolatrendszerét tárják fel. Volt olyan kirendelő határozat, amely kifejezetten személyiségrajzot kért a szakértőtől. A további kérdések általában a sértett vallomásának elfogadhatóságára, hitelt érdemlőségére vonatkoztak, így annak tisztázására, hogy az elmondása valós élményeken alapul-e, élményszerű-e vagy

éppen kóros fantáziálás, hazudozás, felelősségének kisebbitése jellemzi-e. Ide tartoznak a gyanúsítottához való érzelmi viszonyulását, kötődését, illetőleg esetleges befolyásoltságát, megfélemlítettségét firtató kérdések is. A kérdéssor általában a bűncselekmény következményeire [pszichés sérülés, a kiskorú értelmi-érzelmi-erkölcsi fejlődésének veszélyeztetése] vonatkozó kérdésekkel zárult.

A gyanúsítottakat illetően a nyomozó hatóság szintén az értelmi képességre, személyiségre, a sértetthez való érzelmi viszonyra vonatkozó, továbbá a bűncselekmény jellegétől függő kérdéseket tett fel [milyen a vizsgált személy szexuális szokásrendszerre, vannak-e zavarai, amelyek esetleg a bűnisméltés veszélyét hordozzák, avagy például a szülők képesek-e ellátni kiskorú gyermekeiket, tisztában vannak-e annak módjával stb.].

Igazságügyi írásszakértő bevonását például a következők indokolták:

- az eljárás tárgyát képező cselekménnyel érintett okiraton [jegyzőkönyv, bizonylat, szerződés, munkáltatói igazolás stb.] szereplő kézírások és aláírások eredetének vizsgálata; a közhiteles nyilvántartásba való bejegyzéshez benyújtott okiraton szereplő aláírások valódiságának tisztázása [*Példatár 4.; Példatár 13.*].
- A Békés Megyei Főügyészség által vizsgált ügyekben az ilyen kirendelések tárgya minden esetben az inkriminált, vitatott iratokon lévő kézírásoknak vagy aláírásoknak az írásmintát adó személyek írásmintájával vagy spontán írásmintákkal történő egybevetése, összehasonlítása, és ez alapján a kézírás, aláírás írója személyének megállapítása vagy éppen kizárása volt.

Közlekedési szakértő igénybe vételét például az alábbi körülmények vizsgálata tette szükségessé:

- a haladási és ütközési sebesség; az elkerülhetőségi sebesség; az esetleges észlelési, cselekvési késedelem; a beláthatóság; az ütközés helye; az esetleges műszaki hiba megállapítása; a baleset körülményeinek [baleseti mechanizmus] tisztázása, elkerülhetőségének vizsgálata; a baleset helyszínén talált alkatrész azonosítása; gépjármű értéke vagy rongálódás mértéke; annak megválaszolása, hogy a gyalogos a busz melyik részével érintkezhetett, milyen helyzetben, irányból kerülhetett a jármű elé; a gyalogos féktávolságon belül lépett-e le; a baleset helyszínét elhagyó gépjármű rongálódási nyomaiból levonható-e következtetés arra, hogy az ütközést a járművezetőnek észlelnie kellett; a baleset bekövetkezésében váratlan külső körülmény szerepet játszhatott-e; a gépjárműben utazók a biztonsági övet használták-e, a biztonsági öv szabályos használata mellett az adott baleset bekövetkezhetett-e [*Példatár 5-6-7-8.; Példatár 14.; Példatár 16.; Példatár 19.*].
- A Debreceni Járási Ügyészségnek a vizsgált időszakkal érintett valamennyi ügyében a közlekedési szakértői kirendelés érintette a baleset által behatárolt terület helyszíni vizsgálatát; a baleset bekövetkezési mechanizmusát; az esetleges észlelési, cselekvési késedelem megállapíthatóságát; a relatív vagy abszolút sebességtúllépés kérdését; a baleset elkerülhetőségi körülményeit; a balesettel érintett gépjárművek esetleges műszaki hibáira vonatkozó szakértői megállapításokat; a gépkocsi aktuális műszaki állapotára vonatkozó adatokat.

Igazságügyi ingatlan-értékbecslői vizsgálat például a következők miatt vált indokolttá:

- gyűjtogatással megrongált lakóépület helyreállítási költségeinek meghatározása;
- ingatlan forgalmi értékének megállapítása [*Példatár 18.*];
- felújítások/beruházások összegének vizsgálata;

- az ingatlan elkövetéskori forgalmi értékének és a kirendelés időpontjában fennálló forgalmi értékének megállapítása;
- az elkövetéskori és kirendelési forgalmi érték meghatározása mellett annak megállapítása, hogy a terület átminősítése milyen mértékű forgalmi érték csökkenést okozhatott.

Az alábbi ügyekben került sor indokolatlanul szakértő kirendelésére:

- Az ittas járművezetés vétsége miatt indult büntető ügyben a gyanúsított ittas állapotban vezette segédmotoros kerékpárját, menet közben áttért a menetiránnyal szembeni oldalra és összeütközött a másik oldalon szabályosan parkoló gépkocsival oly módon, hogy a motor lábtartó része beakadt a gépkocsi egyik kerekébe. A terhelt a motorral elesett, és 8 napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett. A parkoló gépkocsiban egyébként senki nem tartózkodott, abban kár nem keletkezett. A gyanúsított kihallgatása során elismerte az ittas járművezetés tényét, és úgy nyilatkozott, hogy motorja kifogástalan műszaki állapotban volt. Ehhez képest közlekedési szakértő kirendelésére került sor annak megállapítására, hogy a lefoglalt Simson motorkerékpár milyen műszaki állapotban volt a balesetet megelőzően, fennállt-e olyan műszaki hiba, amelyet a járművezetőnek észlelnie kellett volna, és amely összefüggésbe hozható a balesettel? A szakértő kirendelése ugyan nem eredményezte az eljárás indokolatlan elhúzódását [a bíróság elé állításra sor került], ugyanakkor jelentős többletköltséggel járt.
- Az erőszakos közösülés büntette és más bűncselekmények miatt indult ügyben a nyomozó hatóság az egyik tanú igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatát rendelte el. A tanú a kihallgatás időpontjában egy hónap híján 90 éves volt, és az erőszakos közösüléssel, vérfertőzéssel, személyi szabadság megsértésével gyanúsított férfi az unokája, a megerőszakolt fiatal nő a dédunokája. Ez az elfogulatlanak nem tekinthető személy az eseményeknek nem volt szemtanúja, csupán – több más tanúként kihallgatott családtag mellett – a terhelt és a sértett személyiségére, családi körülményeire, életmódjára, életvitelére, egymáshoz és a család többi tagjához való viszonyára nézve tudott vallomást tenni. Szakértői vizsgálatára azért került sor, mert kihallgatása során a nyomozó részéről felmerült, hogy a tanú a kérdéseket nem hallja vagy nem érti, mivel azokra nem adott adekvát válaszokat, keverte az eseményeket és az időpontokat. Ehhez képest a szakértőnek feltett hét kérdés közül hat a tanú személyiségére, családtagjaihoz való viszonyára, befolyásolhatóságára, elmondásának valóságértékére vonatkozott (indokolatlanul), és csupán egy kérdés érintette a tanúzási képességét, térben és időben való orientáltságát, emlékezőképességét. A szóba jöhető időskori demencia mellett a szakértő kirendelése arra figyelemmel is felesleges volt, hogy a tanú vallomása más – köztük közelebbi – családtagok vallomásával pótolható volt.
- Az ügyben indokolatlanul került sor szakértői kirendelésre, miután nem volt olyan baleset, amely bűncselekményt valósított volna meg, és a baleset nem is képezte az eljárás tárgyát. A gyanúsítottal szemben járművezetés tiltott átengedésének vétsége miatt indult eljárás, mivel az általa használt személygépkocsi vezetését átengedte társának, aki a járművet ittas állapotban vezette. A terhelték ezen túlmenően a gépkocsira kiadott rendszámot a gépjárműről levették és azt egy másik személygépkocsira tették át, így velük szemben egyedi azonosító jel meghamisításának büntette miatt is folyt eljárás. A terhelték igazoltatására azért került sor, mivel belterületen vezették a járműveiket oly módon, hogy elől haladt az egyik gyanúsított az egyik gépkocsival, mögötte a másik terhelt a másik gépjárművel. Az elől közlekedő gyanúsított a megengedett sebességhatárt túllépte,

ezért az egyik kanyarból kicsúszott és az úttest menetiránya szerinti jobb oldali betonoszlopnak ütközött. Ennek során csupán horzsolásos sérülést szenvedett, nevezett műszaki hibára nem hivatkozott és elismerte, hogy a gépjármű sebességét rosszul választotta meg. A nyomozó hatóság a baleset okainak megállapítására rendelt ki szakértőt annak ellenére, hogy e balesetet érintően bűncselekmény gyanúja nem merült fel.

- Az erőszakos közösülés büntette és más bűncselekmény miatti ügyben a nyomozó hatóság a sértett igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatát rendelte el. Ugyanakkor a sértett és a kihallgatott tanúk [köztük olyan tanú, aki jelen volt a feljelentett cselekmény során] vallomása közötti nagyfokú ellentmondásra figyelemmel erre indokolatlanul került sor.
- A védekezésre képtelen személy ellen elkövetett könnyű testi sértés büntette miatti ügyben – figyelemmel az egyszeri bántalmazás tényére, illetőleg arra, hogy a gyanúsított lakókörnyezetében, valamint a kiskorú gyermekek iskolájában végzett adatgyűjtés során nem merült fel arra vonatkozóan információ, hogy a gyanúsításban megjelölt cselekményt megelőzően, avagy azt követően a terhelt verte volna gyermekeit – szükségtelenül történt meg az igazságügyi pszichológus szakértő kirendelése.

II/2.

A szakértői kompetencia körében tehető megállapítások

Néhány kivételtől eltekintve a kirendelő helyesen ismerte fel az adott tény véleményezéséhez szükséges **szakértői szakterületet**; és ennek megfelelően a szakértői kirendelések összhangban álltak az igazságügyi szakértői szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb szakmai feltételekről szóló 9/2006. (II. 27.) IM rendelet, a szakterületek ágazati követelményeiért felelős szervek kijelöléséről, valamint a meghatározott szakkérdésekben kizárólagosan eljáró és egyes szakterületeken szakvéleményt adó szervekről rendelkező 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet, továbbá az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet vonatkozó rendelkezéseivel. A szakértőknek feltett **kérdések megválaszolása** meghatározó részben ugyancsak a kompetenciájukba tartozott.

Téves eljárás a következő esetekben volt megállapítható:

- Szemérem elleni erőszak büntette miatt indult 2 ügyben a gyermekkorú, illetőleg a fiatalkorú sértett igazságügyi pszichológiai vizsgálatára került sor indokoltan, azonban a nekik [a helyes és részletes kérdések mellett] feltett azon kérdés megválaszolása, mely szerint *„Megállapítható-e a gyanúsított (apa, anya, nevelőapa) felelőssége?”* nem tartozott szakértői kompetenciába, miután a büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás a jogalkalmazó feladata.
- A szemérem elleni erőszak büntette miatti ügyben a fiatalkorú sértett igazságügyi pszichológiai vizsgálata helyesen történt meg, azonban a neki feltett azon kérdés, mely szerint *„A nyomozati iratokból, valamint a kiskorú elmondásából mennyiben valószínűsíthető a sérelmére elkövetett szemérem elleni erőszak (fenék, nemi szerv simogatása) bűncselekményének elkövetése, az kétséget kizáróan megtörtént, vélhetően megtörtént, vagy esetleg kitalálta?”* megválaszolása nem tartozott szakértői kompetenciába. A nyomozati iratokban szereplő bizonyítékok értékelése ugyanis nem szakértői, hanem jogalkalmazói feladat, csakúgy, mint annak

megállapítása, hogy egy bűncselekmény kétséget kizáró módon megtörtént-e (azaz kétséget kizáróan bizonyítható-e), avagy csak valószínűsíthető a megtörténte.

- Az ügyben a nyomozó hatóság a fiatalkorú sértett igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatát rendelte el, noha mind a kirendelt szakértők személyéből, mind a feltett kérdésekből az következett, hogy ténylegesen a sértett elmeállapotát kívánták vizsgálat tárgyává tenni. A terhelttel szemben azért indult büntetőeljárás erőszakos közösülés büntettének megalapozott gyanúja miatt, mert az egyik szakiskola nevelőjeként a 17 éves értelmileg fogyatékos sértettel – a lakásán engedélyezett kapcsolattartás idején – több alkalommal szexuális viszonyt létesített. A nyomozó szerv a sértett igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatára egy igazságügyi orvostani és egy igazságügyi pszichiátriai képesítéssel rendelkező szakértőt rendelt ki, akiknek arra kellett választ adni, hogy a sértett értelmi fogyatékosága megállapítható-e, s amennyiben igen, ez mennyiben befolyásolta a szexuális aktusok vonatkozásában, rendelkezett-e akaratnyilvánítási képességgel. [A szakértők a tényleges vizsgálatra figyelemmel nem pszichológus szakértői, hanem igazságügyi elmeorvos-szakértői véleményt készítettek.]
- Az ügyben a nyomozó hatóság az erőszakos közösülés büntettével érintett gyermekkorú sértett (továbbá ezen felül a gyanúsított) pszichológiai vizsgálatát rendelte el, és a szakértőnek előírta azt is, hogy a mellékelt orvosi látlelet tartalmát illetően nyilatkozzon, valamint amennyiben szükségesnek tartja, úgy vizsgálja meg a kiskorú gyermeket nőgyógyászati szempontból. A szakértő a véleményében utalt is arra, hogy nem tud nyilatkozni a látlelet tartalmát illetően, továbbá nem tartozik kompetencia-körébe a sértett nőgyógyászati vizsgálata.
- A közokirat-hamisítás büntette és más bűncselekmény miatti ügyben igazságügyi írásszakértő kirendelésére került sor egyrészt okirati névalírások egyezőségének, másrészt szárazbélyegző-lenyomat eredetiségének a vizsgálatára. Tévesen nem történt meg tehát az igazságügyi írásszakértői és az igazságügyi okmányszakértői szakterület elkülönítése. Az egyes iratokon lévő kézírásnak vagy aláírásnak a vizsgálata abból a szempontból, hogy az eredeti vagy másolat, illetőleg valódi vagy hamisított, írásszakértői kompetenciába tartozik [31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet 25. § (1) bek. ca) - cb) pont]. Ha azonban a szakkérdés annak megállapítására irányul, hogy a bélyegző-lenyomat eredeti vagy hamisított, illetve az adott bélyegzőtől származik-e, okmányszakértői vizsgálat lefolytatása szükséges [31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet 27. § (1) bek. g) pont].
- Az ittas járművezetés miatti ügyben a nyomozó hatóság igazságügyi pszichológus szakértőt rendelt ki azon kérdés megválaszolására, hogy a gyanúsított cselekménye veszélyességének felismerésére képes volt-e, illetve meghallgatása idején tudatos, összefüggő vallomástételre alkalmas volt-e. A nyomozó szerv ugyanezeket a kérdéseket feltette az igazságügyi elmeorvos-szakértőnek is, csak nem pszichológiai, hanem „*elmeorvos-szakértői szempontból*”. Az igazságügyi pszichológus szakértő a szakértői véleményt a személyiségvizsgálatra, illetőleg a járművezetésre való alkalmasságra irányulóan elkészítette, azonban jelezte, hogy a belátási képesség megítélése igazságügyi elmeorvos-szakértői kompetencia.
- Az ügyben igazságügyi pszichológus szakértői kompetenciába tartozó kérdéskört tettek fel az igazságügyi elmeorvos-szakértő részére.
- Az ügyben azért indult nyomozás, mert a vonatszerelvény az állomás előtt elütött egy, a sínen ittas állapotban ülő férfit, aki a baleset következtében azonnal elhalálozott. Az elhunyt férfi mellett a sínen feküdt a kerékpárja is. A nyomozó hatóság a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium által vezetett igazságügyi szakértői névjegyzékben fellelhető szakértői adatlap szerint a vasúti pályatervezés,

fenntartás szakterülettel bíró igazságügyi szakértőt rendelt ki, noha a részére feltett kérdések tartalmukat tekintve inkább a mozdonyvezetőnek a baleset bekövetkezésében fennálló esetleges felelőssége feltárására irányultak.

- Az ügyben az igazságügyi pszichológus szakértő szakvéleményében rögzítette, hogy a nyomozó hatóság által feltett azon kérdés megválaszolása, miszerint a gyanúsított gyermekeinek milyen nevelési módszer javasolt, illetőleg a nevelési módszerek meghatározása nem igazságügyi pszichológus szakértői feladat, nevelési tanácsokért a nevelési tanácsadóhoz fordulhatnak. További kérdésként tette fel a nyomozó szerv, hogy veszélyezteti-e a gyermekeket a környezetük, az anya nevelési módszere, életvitel, cselekedetei. Ezen kérdésre adott szakértői válasz szerint a gyermek környezetének vizsgálata nem igazságügyi pszichológus szakértői feladat, és ez nem is áll módjában. Az anya nevelési módszerei ugyanakkor irrelevánsak az adott ügyben, tekintettel arra, hogy nem helytelen nevelési módszereivel, hanem agresszív, bántalmazó magatartásával, illetve alkoholizáló életvitelével követte el a bűncselekményt.
- Az ügyben az igazságügyi pszichológus szakértő a szakvéleményében – az ilyen irányú kérdésre – rögzítette, miszerint nem pszichológiai, hanem ténykérdés, hogy megtörténhettek-e úgy az események, ahogyan azt a sértett elmondja.
- Az ügyben az igazságügyi pszichológus szakértő a szakvéleményében – az ilyen irányú kérdésre – úgy nyilatkozott, hogy a gyanúsított szociokulturális hátterének vizsgálatára a pszichológus szakértői eljárás során nincs mód.
- Az ügyben a nyomozó hatóság az igazságügyi műszaki szakértőt kirendelő határozatában kérdésként tette fel a szakértőnek, hogy a vizsgált baleset bekövetkezésének helyszínén kit terhel az elsőbbségadás kötelezettsége. A szakértő a szakvéleményében úgy nyilatkozott, hogy a feltett kérdés nem műszaki szakértői kompetenciába tartozik.
- A kiskorú veszélyeztetése miatti ügyben két gyermek esetleges testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődésének veszélyeztetésére nézve olyan pszichológus szakértő került kirendelésre, akinek szakterülete a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium által vezetett igazságügyi szakértői névjegyzék szerint munka- és szervezetpszichológia. Ekként nem a 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet 20. §-ában a szakkérdés megválaszolására kompetenciával rendelkező klinikai és mentálhigiéniai gyermek szakpszichológus igénybe vételére került sor.
- A rablás miatti ügyben ugyancsak tévesen olyan pszichológus szakértő került kirendelésre, akinek a szakterülete a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium által vezetett igazságügyi szakértői névjegyzék szerint munka- és szervezetpszichológia.
- A kiskorú veszélyeztetése miatti ügyben a BSZKI kirendelése nyomán a szakvéleményt és a kiegészítő szakvéleményt a Bűnügyi Szakértő és Kutatóintézet Bűnügyi Technikai Főosztály Poligráfós Vizsgálati Osztály beosztottjaként dolgozó olyan „pszichológus szakértő” készítette, akit érintően az igazságügyi szakértők névjegyzéke alapján nem volt megállapítható, hogy mi a szakterülete, így az sem volt eldönthető, hogy rendelkezett-e kompetenciával az adott ügyben szakvélemény adására.
- A vasúti közlekedés biztonsága ellen gondatlanságból elkövetett vétség miatt indított nyomozás adatai szerint a gyanúsított az általa vezetett személygépkocsijával a mellékút és a vasút kereszteződésében a fénysorompó „Tilos!” jelzése ellenére behajtott a vasúti átjáróba, amely miatt a neki balról érkező tehervonat nekiütközött a személygépkocsi bal oldalának. Ennek következtében a gépjármű a vonat menetiránya szerinti jobb oldali vasúti töltésre csapódott, és a

terhelt nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett. A rendőrhatóság a nyomozási iratokat vádemelési javaslattal terjesztette fel a főügyészség székhelyén lévő járási ügyészségre. Az ügyész a Be. 216. §-a (1) bekezdése a) pontjának második fordulatában írt jogkörében „igazságügyi vasút műszaki szakértő” kirendelésére utasította a nyomozó hatóságot azzal, hogy a nyomozás során beszerzett személyi bizonyítékokból – így a terhelt és egy ténytanú vallomásából – adatok merültek fel arra is, hogy akkor, amikor a gyanúsított behajtott a vasúti átjáróba, a fénySOROMPÓ villogó fehér jelzést adott. Mindezekre tekintettel szükséges annak szakértői megállapítása, hogy a vasúti átjárót biztosító rendszer hogyan, milyen elven működik; az idő és a távolság függvényében a mozdony-érzékelőn történt áthaladásához képest mennyivel korábban jelenik meg a fénySOROMPÓN a piros jelzés, illetve az áthaladás után mennyivel később vált át a fénySOROMPÓ szabad jelzésre. A szakértőnek véleményeznie kellett azt is, hogy a baleset bekövetkezésekor, valamint ennek folytán utána a fénySOROMPÓ üzemszerűen működött-e, ha pedig meghibásodott (vagyis a vonat behaladásával egyidejűleg nem adott piros jelzést), ez megtörténhetett-e úgy, hogy erről a rendszer nem adott hibajelzést. A nyomozó hatóság a vasúti járműgépészet (tervezés, üzemeltetés, fenntartás), vasúti vontatás, vasúti- és egyéb kötőpályás járművek, közúti közlekedésbiztonsági műszaki (balesetelemzés) szakterületekre bejegyzett igazságügyi szakértőt rendelte ki, aki jelezte, hogy a kirendelő határozatban feltett öt kérdés közül az a kettő, amelyik a fénySOROMPÓ üzemszerű működésére, esetleges meghibásodására és ennek következményei megállapítására vonatkozik, kívül esik a szakterületén. A nyomozó szerv a szakértőt – kérelmére – feljogosította a szakterületére nem tartozó két kérdéskörben az általa megnevezett kompetens „igazságügyi vasúti biztosítóberendezési” (vagyis a vasúti pályatervezés, valamint vasúti pályaépítés és fenntartás) szakterületekre is kijelölt szakértő bevonására, akivel együttes szakvéleményt terjesztett elő.

- Az ügyben a nyomozó hatóság olyan személyt rendelt ki a közúti közlekedési balesettel érintett sértetti gépjármű eredetvizsgálatára, illetve annak megállapítására, hogy az motorkerékpár vagy segédmotoros kerékpár kategóriába sorolható-e, aki jelenleg nem található meg az igazságügyi szakértői névjegyzékben, azonban korábban a rendőrhatóság őt, mint eseti szakértőt rendszeresen alkalmazta e szakterületen a helyi illetőségére tekintettel. A rendőrhatóság azonban még a nyomozási szakban az adott szakkérdésekre vonatkozóan új, kompetens, az igazságügyi szakértői névjegyzékbe felvett szakértő kirendeléséről határozott.
- 2 ügyben a nyomozó hatóság igazságügyi elmeorvos-szakértő helyett igazságügyi pszichológus szakértőt rendelt ki a gyanúsított kóros elmeállapotának vizsgálatára. Mivel az igazságügyi pszichológus szakértő jelezte kompetenciájának hiányát, a nyomozó szerv a kirendelést visszavonta, és igazságügyi elmeorvos-szakértőt rendelt ki.
- Az emberölés miatti ügyben a terhelt elmeállapotának vizsgálatára a nyomozó hatóság az elmeorvos-szakértő mellett tévesen pszichológus szakértőt is kirendelt, aki jelezte kompetenciája hiányát.
- Az életveszélyt okozó testi sértés, a rablás, valamint az emberölés miatti ügyekben a kirendelt pszichológus szakértő pontos szakterülete nem volt megállapítható.
- 3 ügyben az egyebekben helyesen kirendelt pszichológus szakértőnek a ténylegesen orvos-szakértői kompetenciába tartozó, a gyanúsított szenvedélybetegségére vonatkozó kérdést is feltett a nyomozó hatóság.

II/3.

Szakértői tevékenység a Be. 104. §-a (2) bekezdésének a) pontjában és a 2005. évi XLVII. törvény 13. §-a (4) bekezdésének b) pontjában írtak tükrében

A Be. 104. §-a (2) bekezdésének a) pontja és az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. törvény 13. §-a (4) bekezdésének b) pontja a szakértő kötelezettségévé teszi, hogy amennyiben a szakkérdés nem tartozik a szakismereteinek körébe, a kirendelőt ennek tényéről értesítse.

Elenyésző számban fordult elő, hogy a szakértő a teljes, avagy a feltett kérdések egy része tekintetében fennálló **kompetencia-hiány közlésére** kényszerült.

A kivételt képező esetek a következők:

- Az ügyben a nyomozás tárgya az volt, hogy a 14 év alatti sértett és a 30 éves elkövető közös elhatározásból szexuális kapcsolatba került, mely során a sértett terhes lett. A szexuális kapcsolatból a sértett édesanyja is tudomással bírt, de semmit nem tett ellene. Az igazságügyi pszichológus szakértőnek feltett kérdések között szerepelt, hogy a gyermek fejlődését az anya viselkedése veszélyeztette-e. E kérdés esetében a szakértő jelezte, hogy a veszélyeztetés megállapítása nem pszichológus szakértői kompetencia-körbe tartozik, viszont ha az anya tudtával és beleegyezésével került sor a bűncselekményre, úgy a gyermekkorú erkölcsi fejlődésére veszélyeztető, negatív hatású lehetett e magatartás.
- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett ügyben kirendelt pszichológus szakértő a véleményében utalt arra, hogy nem tud nyilatkozni a rendelkezésére bocsátott látlelet tartalmát illetően, továbbá nem tartozik kompetencia-körébe a sértett nőgyógyászati vizsgálata.
- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett ügyben kirendelt igazságügyi pszichológus szakértő jelezte, hogy a belátási képesség megítélése igazságügyi elmeorvos-szakértői kompetencia.
- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett ügyben az igazságügyi pszichológus szakértő szakvéleményében rögzítette, hogy a nyomozó hatóság által feltett azon kérdés megválaszolása, miszerint a gyanúsított gyermekeinek milyen nevelési módszer javasolt, illetőleg a nevelési módszerek meghatározása nem igazságügyi pszichológus szakértői feladat, nevelési tanácsokért a nevelési tanácsadóhoz fordulhatnak. További kérdésként tette fel a nyomozó szerv, hogy veszélyezteti-e a gyermekeket a környezetük, az anya nevelési módszere, életvitele, cselekedetei. Ezen kérdésre adott szakértői válasz szerint a gyermek környezetének vizsgálata nem igazságügyi pszichológus szakértői feladat.
- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett ügyben az igazságügyi pszichológus szakértő a szakvéleményében – az ilyen irányú kérdésre – rögzítette, hogy ténykérdés és nem pszichológiai kérdés, hogy megtörténhettek-e úgy az események, ahogyan azt a sértett elmondja.
- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett ügyben az igazságügyi pszichológus szakértő a szakvéleményében – az ilyen irányú kérdésre – úgy nyilatkozott, hogy a gyanúsított szociokulturális hátterének vizsgálatára a pszichológus szakértői eljárás során nincs mód.
- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett ügyben a nyomozó hatóság az igazságügyi műszaki szakértőt kirendelő határozatában kérdésként tette fel a szakértőnek, hogy a vizsgált baleset bekövetkezésének helyszínén kit terhel az elsőbbségadás

kötelezettsége. A szakértő a szakvéleményében úgy nyilatkozott, hogy a feltett kérdés nem műszaki szakértői kompetenciába tartozik.

- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett ügyben a vasúti járműgépészet (tervezés, üzemeltetés, fenntartás), vasúti vontatás, vasúti- és egyéb kötöttpályás járművek, közúti közlekedésbiztonsági műszaki (balesetelemzés) szakterületekre bejegyzett igazságügyi szakértő kirendelésére került sor, aki jelezte, hogy a kirendelő határozatban feltett öt kérdés közül az a kettő, amelyik a fénysorompó üzemszerű működésére, esetleges meghibásodására és ennek következményei megállapítására vonatkozik, kívül esik a szakterületén.
- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett ügyekben a nyomozó hatóság igazságügyi elmeorvos-szakértő helyett igazságügyi pszichológus szakértőt rendelt ki a gyanúsított kóros elmeállapotának vizsgálatára. Mivel az igazságügyi pszichológus szakértő jelezte kompetenciájának hiányát, a nyomozó szerv a kirendelést visszavonta, és igazságügyi elmeorvos-szakértőt rendelt ki.
- Az ügyben kirendelt közlekedési szakértő közölte a nyomozó hatósággal, hogy a kirendelő határozat kérdései közül kettő a szakértői kompetenciáját meghaladja, azok megválaszolására igazságügyi vasútgépészeti, vasútvontatási és közúti közlekedési szakértő jogosult.
- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett, emberölés miatti ügyben a terhelt elmeállapotának vizsgálatára a nyomozó hatóság az elmeorvos-szakértő mellett tévesen pszichológus szakértőt is kirendelt, aki jelezte kompetenciája hiányát.
- A II/2. pont alatt ugyancsak ismertetett ügyekben az egyebekben helyesen kirendelt pszichológus szakértők jelezték, hogy a gyanúsított szenvedélybetegségére vonatkozóan feltett kérdés megválaszolása nem tartozik a kompetenciájukba.

II/4.

A szakértői kompetencia hiányában született szakvélemények bizonyítékkénti értékelésének kérdése

Mindössze **3 esetben** fordult elő a kirendelt szakértő **kompetencia hiányában készített véleményének bizonyítékkénti** figyelembe vétele:

- A II/2. pontban részletesen ismertetett, közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény miatti ügyben a nyomozó hatóság a kompetencia hiányában született szakvéleményre alapítottan hozta meg a nyomozást megszüntető határozatát.
- A II/2. pontban részletesen ismertetett, kiskorú veszélyeztetése miatti ügyben az ügyész a kompetencia hiányában született szakvéleményre is alapítottan emelt vádat [a bíróság a vádlottat első fokon jogerőre emelkedett ítéletével az ügyészi vádban foglaltakkal egyezően marasztalta].
- A II/2. pontban részletesen ismertetett, emberölés miatti ügyben a vádirat a pszichológus szakértői véleményt felsorolja. A törvényszék ítéletében ezen szakvélemény ugyancsak szerepel, azonban a bíróság csak az elmeorvos-szakértők megállapításait értékelte.

II/5.

A szakértői kompetenciát illető sértetti és védelmi álláspont

A vizsgált kirendelések közül csupán **1 esetben** fordult elő **a szakértői kompetencia kérdésessé tétele** akként, hogy a terhelt a gyanúsított kihallgatásán indítványozta annak megállapítását, hogy a gyermekek vizsgálatára kirendelt szakértő rendelkezik-e gyermekpszichológusi kompetenciával. [Egyebekben a szakértő ténylegesen klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek szakpszichológia területén működött.]

II/6.

A szakértői kompetencia vizsgálatát érintő ügyészi tevékenység

Nem volt példa arra, hogy **az ügyész hivatalból észlelte** a szakértői kompetencia hiányát.

A *Pest Megyei Főügyészség* vizsgálata ugyanakkor feltárt olyan eseteket, amikor a nyomozást felügyelő ügyész külön ellenőrizte, és a nyomozó hatósághoz intézett átirattal nyugtázta a kirendelt szakértő kompetenciájának meglétét. Így például:

- A szemérem elleni erőszak miatti ügyben a nyomozás tárgyát az képezte, hogy a gyanúsított az esti órákban a vasútállomásra igyekvő és tőle útbaigazítást kérő sértettet átölelte, a szoknyája alá nyúlt, fogdosta. Amikor a sértett sikítózni kezdett, azzal fenyegette őt, hogy kés van nála, miközben egy füves terület felé húzta. Időközben az állomásra beérkezett a vonat, és a leszálló utasoktól tartva a terhelt elfutott. A nyomozó hatóság szakértő kirendeléséről szóló határozatának meghozatala előtt a nyomozás felügyeletét ellátó ügyész a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium igazságügyi szakértői névjegyzékében ellenőrizte az igazságügyi pszichológus szakértő kompetenciáját, és erről külön átiratban tájékoztatta a nyomozó szervet.

II/7.

Téves ügyészi utasítás a szakértői kompetencia tükrében

Téves ügyészi utasítás a megvizsgált ügyekben nem eredményezte kompetenciával nem rendelkező szakértő kirendelését.

II/8.

A szakértői kirendelések személyhez kötöttsége

Az országos áttekintés alapján **nem tehető** olyan megállapítás, hogy a nyomozó hatóságok a különböző büntető ügyekben **kirívónak ítéhető gyakorisággal és érdemi indok nélkül** rendelték volna ki ugyanazon szakértőket.

A Baranya Megyei Főügyészség megállapítása ugyanez volt azzal a kiegészítéssel, hogy ugyan nem a vizsgálat, hanem a mindennapi munkavégzés tapasztalata alapján volt megállapítható, hogy amint az írásszakértői vélemény beszerzésére a nyomozó hatóság a Budapesti Szakértői és Kutatóintézetet rendeli ki, akkor az intézet vezetője szinte minden esetben írásban jelzi, hogy a túlterheltségük miatt nem képesek egy naptári éven belül teljesíteni a kirendelést.

Ekként a nyomozó szerv utóbb általában az ország egész területére kijelölt illetékességű ugyanazon írásszakértőt rendeli ki, akinek tevékenysége jobban megfelel a büntetőeljárás időszerűsége követelményének.

A Békés Megyei Főügyészség a pszichológiai vizsgálatok területén észlelte azt, hogy a nyomozó hatóságok túlnyomórészt ugyanazt a szakértőt rendelték ki. A vizsgált 28 kirendelő határozatból 24-ben ugyanazon igazságügyi pszichológust rendelték ki, míg csupán 4 esetben egy másik (budapesti) szakértőt. Ennek okát a főügyészség elsődlegesen a szakértők kis számára vezeti vissza. A Szegedi Igazságügyi Szakértői Kamara névjegyzékében a 264 szakértőből mindösszesen 6 személy szakterülete a klinikai, mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek szakpszichológia, közülük is csupán 2 dolgozik Békés megyében. Az itt említettek szerint gyakran alkalmazott szakértő a két legnagyobb ügyforgalmú rendőrkapitányság esetében helyben van, és évek alatt jó kapcsolatot alakított ki a nyomozó hatóságokkal, rugalmas, bármikor rendelkezésre áll, amikor szükséges (előzetes szakvéleményt is készít hétvégén vagy más sürgős esetben). Ellenben a másik szakértőt nem szívesen rendelik ki, és ezzel az ügyészek is egyetértenek, mivel szakvéleményei nem megbízhatóak, azokban a bizonyítékokat (például a tanúk vallomását) értékeli, a tárgyaláson történő meghallgatása során bizonytalan, önmagával is ellentétbe keveredik stb. Ezért amennyiben az előzőekben említett szakértő leterhelt, a nyomozó hatóságok inkább egy budapesti szakértőt rendelnek ki.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség jelentéséből kitűnően az egyik helyi ügyészség vizsgálatával érintett valamennyi ügyben pszichológus szakértőként klinikai szakpszichológus igazságügyi szakértő került kirendelésre. Ennek okaként az volt megjelölhető, hogy az ISZKI Miskolci Intézete szakértő hiánnyal küszködik, mivel nem rendelkeznek pszichológus szakértővel. Az említett szakértő egyebekben helyben meg tudja vizsgálni az érintett személyeket, illetve a rendőrkapitányságtól kapott tájékoztatás szerint a másik pszichológus szakértő a 2013. év I. negyedévében beteg volt, így nem állt rendelkezésre.

A rendőrkapitányság Közlekedésrendészeti Osztálya által nyomozott valamennyi ügyben ugyanazon igazságügyi műszaki és gépjármű-közlekedési szakértő kirendelésére került sor a rendőrkapitányság közlése szerint azért, mert versenyeztetni szokták a közlekedési szakértőket, akik közül ő szokta a legkedvezőbb ajánlatot tenni, és vállalja el általában a legrövidebb határidővel a szakvélemény elkészítését, továbbá a véleményei is helytállóak.

A Csongrád Megyei Főügyészség jelentése szerint az igénybe vett szakértő személyének azonosságát a pszichológiai szakterületen – ahol 8 ügyből 4 esetben ugyanazon szakértő került kirendelésre – az indokolta, hogy e szakértő dolgozik a legalacsonyabb díjszabással és más szakértők nehezen vállalják a véleményadást; míg az írásszakértői területen nehézségként jelölte meg azt, hogy a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet a munkaterhére hivatkozással eleve több hónapos időtartamra vállalta a véleményadást.

A Fejér Megyei Főügyészség a pszichológiai szakterületen az Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézetek Veszprémi Intézetének leterheltségét nevesítette a tárgykört illető nehézségként annak közlése mellett, hogy 4 ügyből 3 esetében ugyanazon szakpszichológus kirendelése történt meg.

A Fővárosi Főügyészség által vizsgált ügyek közül 8 ügyben azonos szakértő, illetve 2 ügyben ugyanazon szakértő került kirendelésre. Az említett szakértők gyakori alkalmazásának a vizsgált időszakban kettős oka volt. Egyfelől mindkettő rendelkeznek olyan számítógépes programmal, amely lehetővé teszi a baleseti folyamatok szimulálását, emellett hatékonyabb, gyorsabb és precízebb szakértői munkát tesz lehetővé; illetőleg a számítógépes program alkalmazása emellett költségkímélő is. Másfelől a szakértők megfelelő gyorsasággal készítették el a véleményeket, az azok előterjesztésére megállapított határidőt mindösszesen egy ügyben kellett meghosszabbítani. Mindkettőjük esetében előfordult emellett, hogy a megállapított határidőnél lényegesen rövidebb idő alatt adták meg a véleményüket.

A Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség utalt rá, hogy közlekedési szakterületen az ügyek nagy többségében a nyomozó hatóság ugyanazon igazságügyi közlekedési műszaki szakértőket vonta be a büntetőeljárásba, amit a szakszerű és rövid határidőre teljesített szakvélemény-adás indokolt.

A Heves Megyei Főügyészség jelentése szerint a közlekedési szakterületen volt megállapítható több ügyben ugyanazon szakértő kirendelésének ténye. A Heves megyére is illetékességgel rendelkező Miskolci Igazságügyi Szakértői Kamara névjegyzékében az adott szakterületre több szakértő is szerepel, közülük kizárólag a hivatkozott igazságügyi szakértő egri illetőségű. Mindemellett szakterületeinek száma alapján e szakértőnek a legszélesebb a kompetenciája. A viszonylag gyakoribb kirendelés ezért nem tekinthető kirívónak, azonban a főügyészség a helyi ügyészség közlekedési ügyészeinek figyelmét felhívta az arányosabb kirendelés követelményére.

A Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség közlése szerint a 12 ügyből 9 esetben ugyanazon kirendelt írásszakértő igénybe vételét a rendkívül gyors szakvélemény-adás indokolta.

A Somogy Megyei Főügyészség ugyancsak nem tárt fel visszás joggyakorlatot, a kirendelések a szakértők között arányosan megoszlának. A megye területén működő nyomozó hatóságok az adott szakterületeken – egymáshoz hasonlóan – ugyanazokat a személyeket, szakértői intézményt és szakvélemény adására feljogosított gazdasági társaságot rendelik ki, tekintettel arra, hogy velük a kapcsolatfelvétel egyszerű, munkavégzésük gyors és megbízható.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség megállapítása szerint a vizsgált ügyek közül pszichológus szakértőként 7 esetben ugyanazon klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, családterapeuta igazságügyi szakértőt, 2 esetben pedig ugyanazon klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek szakpszichológus, igazságügyi pszichológus szakértőt rendelték ki. Ezen kirendeléseket megelőzően a nyomozó hatóságok több ügyben is a vizsgálatokra vonatkozóan árajánlatot kértek a két szakértőtől, illetve a vizsgálat elvégzésének legkorábbi időpontját is kérték megjelölni, s ezek ismeretében hoztak döntést. A főügyészség vizsgálata egyebekben – jelen vizsgálati szempontot nem érintően – feltárta azt is, hogy az írásszakértők kirendelése során nem minden esetben voltak figyelemmel arra, hogy írásszakértői véleményt elsődlegesen a Bünyügyi Szakértői és Kutatóintézet által kijelölt szakértő adhat, más szerv, illetve szakértő kirendelésére csak akkor kerülhet sor, ha az intézet által kijelölt szakértő rendkívüli leterheltsége miatt jelentős késedelemmel tudja elkészíteni a véleményt.

A *Tolna Megyei Főügyészség* megállapítása a pszichológiai szakterületen nagyobb számban [15 esetből 13 esetben] kirendelt szakértő személyét illetően, hogy a nyomozó hatóságokkal hosszabb ideje áll rendszeres munkakapcsolatban, a kirendelő határozatokban foglaltaknak megfelelően a szakvéleményeit időszerűen készíti el magasnak nem értékelhető, jól ellenőrizhető díjszabással, a szakmai megállapításait pedig a büntetőeljárás résztvevői jellemzően nem vonják kétségbe.

A *Vas Megyei Főügyészség* ugyanazon igazságügyi műszaki szakértő kirendelését a 7 érintett közlekedési bűnügy mindegyikében azzal magyarázta, hogy szakmai felkészültsége, technikai felszereltsége és szakvéleményeinek színvonala országos összevetésben is kiemelkedő.

A *Veszprém Megyei Főügyészség* területén a nyomozó hatóságok az írásszakértői vizsgálattal érintett mindhárom ügyben ugyanazon írásszakértőt rendelték ki, amelynek oka a szakvélemény-adás időszerűsége volt.

A *Zala Megyei Főügyészség* jelentéséből kitűnően a pszichológiai és a közlekedési szakterületen rendszeresen alkalmazott szakértők időszerűen végzik a tevékenységüket, a véleményeik kellően megalapozottak és szakszerűek, több éves, pozitív szakmai munkakapcsolat áll fenn velük, másrészt a működési területük alapján is az ő kirendelésük indokolt.

III.

ÖSSZEGEZÉS

Az országos áttekintés alapján a szakértői kirendelések összességükben megfeleltek a büntetőeljárásról szóló törvény és a kapcsolódó egyéb jogszabályok előírásainak.

A vizsgált ügyek meghatározó részében **a Be. 99. §-ának (1) bekezdésében** foglalt előírás hatályosult, a nyomozó hatóságok helyesen ismerték fel a különleges szakértelem igényéből fakadó szakértői bizonyítás szükségességét.

A kevés számú kivétel egyedi jogalkalmazói tévedésre volt visszavezethető, ezen esetek a konkrét ügyekhez kapcsolódó, általános érvényű sajátosságokat nem mutattak.

A kirendelő határozatok az ügyek zömében az adott tény véleményezéséhez szükséges **szakértői terület** kérdésében megalapozottak voltak; az azokban **feltett kérdések** a szakterületi kompetencia körébe illeszkedtek, és az egyedi ügyek tényeihez igazodtak.

Téves eljárás e körben ugyancsak kis számban fordult elő, azonban azok közül néhány tartalmi azonosságot mutat.

Így több ügyben olyan szakértő kirendelésére került sor, **akinek a szakterülete nem volt megállapítható**; illetőleg aki az igazságügyi szakértői névjegyzékben jelenleg nem található.

Az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet 17. §-a (2) bekezdésének kogens szabályozása ellenére olyan esetek is előfordultak, amikor az elmeállapot vizsgálatára a nyomozó hatóság igazságügyi pszichológiai szakértői vizsgálatot rendelt el, illetve megtörtént, hogy az igazságügyi pszichológus szakértői kompetenciába tartozó kérdés-kört tettek fel az igazságügyi elmeorvos-szakértő részére.

A szakértői területek téves megkülönböztetése egyéb esetekben is előfordult akként, hogy az igazságügyi írásszakértő igénybe vételével kívánták az okirati névalíráások egyezőségének tisztázásán túlmenően a száraz-bélyegző eredetiségének kérdését is megállapítani; azaz az itt korábban említett rendeletnek az írásszakértőkre vonatkozó 25. §-ában és az okmányszakértői vizsgálatot szabályozó 27. §-ában foglaltak ellenére a két szakterület szétválasztására nem került sor.

Hasonló téves eljárás volt tapasztalható, amikor a pszichológus szakértőnek a ténylegesen orvos-szakértői feladatkörbe tartozó, szenvedélybetegségekre vonatkozó kérdést is feltett a nyomozó hatóság.

E körben kirívó hibaként értékelhető az is, amikor a nyomozó szerv a gyermekek esetleges testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődésének veszélyeztetésére olyan pszichológus szakértőt rendelt ki, akinek szakterülete az igazságügyi szakértői névjegyzék szerint munka- és szervezetpszichológia volt. Hangsúlyozandó, hogy a 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet a 20. §-ának (1) bekezdésében írt esetekben a klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek szakpszichológiai vizsgálat lefolytatását kötelező erővel írja elő.

Végezetül ugyancsak alapvetően téves eljárásaként értékelendők azok az esetek, amikor a nyomozó szervek a büntetőjogi felelősség kérdésében történő állásfoglalást kívánták meg a kirendelt igazságügyi pszichológus szakértőtől, illetőleg bizonyítékok értékelését kívánták meg tőle, azaz **jogalkalmazói kompetenciába tartozó feladatot kíséreltek meg szakértői bizonyítás körébe vonni.**

Elenyésző számban fordult elő, hogy a szakértő – a Be. 104. §-a (2) bekezdésének a) pontjában, illetőleg az igazságügyi szakértői tevékenységről rendelkező 2005. évi XLVII. törvény 13. §-a (4) bekezdésének b) pontjában írt kötelezettségének eleget téve – a teljes, avagy a számára a kirendelő határozatban megfogalmazott kérdések egy részét illető **kompetencia hiányának közlésére** kényszerült; és mindössze 3 esetben történt meg, hogy a kirendelt szakértő kompetencia hiányában készített szakvéleménye **bizonyítékként** került értékelésre.

A szakértői kirendelések alapvetően megalapozott voltát jelzi, hogy egyetlen esetben fordult elő, hogy a terhelt **vitatta** a szakértő kompetenciáját, míg sértetti oldalról ilyen kifogásra egy ügyben sem került sor. Szakértői kompetencia-hiány az **ügyész hivatalbóli észlelésére** ugyancsak nem volt példa; és a vizsgálat a szakértői kirendeléseket érintő **téves ügyészi utasítást** sem tárt fel.

A vizsgálati tapasztalatok összegzéseként megállapítható, hogy a nyomozó hatóságok szakértő kirendelési tevékenysége a vizsgált szakterületeket illetően a vonatkozó jogszabályoknak megfelel, egységes, kiforrott képet mutat.

Mindazonáltal a tapasztalt eseti hibák jellegére figyelemmel a Legfőbb Ügyészség a jogalkalmazói gyakorlat alakulását a következőkben **utóvizsgálat keretében áttekinti.**

Végezetül említést érdemel, hogy a vizsgálat a jogalkalmazási területet érintő – a nyomozó hatóságok működésétől független, ámde az érintett büntetőeljárások időszerűségének kérdését befolyásoló – körülményként tárta fel a következőket.

A szakterületek ágazati követelményeiért felelős szervek kijelöléséről, valamint a meghatározott szakkérdésekben kizárólagosan eljáró és egyes szakterületeken szakvéleményt adó szervekről szóló 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet **az írásszakértői vizsgálatot** illetően a szakvélemény adására feljogosított szervezetként a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézetet nevesíti, amely a tapasztalatok szerint – túlterheltsége okán – csak nagy késedelemmel képes a kirendeléseknek eleget tenni.

Ezzel összefüggésben ugyanakkor a következőkre kell rámutatni.

A rendelet 2. §-a [és a kapcsolódó 2. számú melléklet] **kizárólagos**; a 4. §-a [és a kapcsolódó 3. számú melléklet] pedig **elsődleges** [„elsősorban”] szakvélemény-adásról rendelkezik; ugyanakkor az 5. §-a [és a kapcsolódó 4. számú melléklet] szerinti szakkérdésekben az ott megjelölt intézmény, intézet vagy szervezet szakvéleményt **adhat**. Ekként nem kifogásolható, ha a nyomozó hatóság a rendelet 3. számú mellékletének 6. pontját [azaz a büntetőeljárás során teljesítendő írásszakértői vizsgálatot] illetően a rendelet 4. §-ának (2) bekezdésében megjelölt [„egyéb ok miatti”] akadályoztatás esetén nem a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézetet rendeli ki annak **tényleges nagyfokú leterheltsége esetén**. [Legfőbb ügyész úr 2012-ben az országos rendőrfőkapitány urat felkérte, hogy a 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet 4. §-ának (2) bekezdésében a más szakértő kirendelésére vonatkozó szabályok korlátozásoktól mentes érvényesülését biztosítsa.]

IV.

JAVASLATOK

A nyomozó hatóságoktól meg kell követelni annak vizsgálatát, hogy a kirendelni kívánt szakértő valóban **szerepel-e az igazságügyi szakértői névjegyzékben és szakterületi kompetenciával rendelkezik-e**; továbbá azt, hogy az ennek megtörténtét igazoló **írásbeli feljegyzést** a nyomozás iratai között helyezték el.

A nyomozás felügyeleti és ügyészi rendelkezési jogkörben a fentiek hatályosulását minden ügyben **vizsgálni szükséges**, amelynek megtörténtét a házi iratokban – ellenőrizhető formában – **dokumentálni kell**.

Ezzel összefüggésben annak figyelemmel kísérése is indokolt, hogy a szakértők [esetleges téves kirendelés esetén] a Be. 104. §-a (2) bekezdésének a) pontjában és a 2005. évi XLVII. törvény 13. §-a (4) bekezdésének b) pontjában előírt kötelezettségüknek eleget téve **értesítik-e** a kirendelőt a szakterületi kompetencia hiányáról.

Ezzel ellentétes gyakorlat észlelése esetén a kérdéses szakértők kirendelése kérdésében a nyomozó hatóságoknak **fokozott körültekintéssel** indokolt eljárni.

A kirendelő határozatok áttekintésének **a szakértőnek feltett kérdésekre** is ki kell terjednie. A tartalmilag helytálló kérdések megkövetelésén túlmenően nem történhet meg, hogy a kirendelő határozatok sablonos – az egyedi ügyekre nem konkretizált – tartalommal bírjanak.

Esetleges jogszabálysértés(ek), avagy téves joggyakorlat észlelése esetén a szükséges intézkedést haladéktalanul meg kell tenni, ez utóbbi esetben a konkrét bűnügyeket illető észrevételek megtételén túl a nyomozó szerv vezetője felé is jelzést intézve.

Nyomatékos figyelmet kell fordítani **az arányos szakértői-kirendelések követelményének érvényesülésére**, nem fordulhat elő, hogy a nyomozó hatóságok kellően alapos szakmai indokok nélkül ugyanazon szakértői személyi kört preferálják.

Nem történhet meg továbbá téves szakértői kirendelés alapján született szakértői vélemény bizonyítékkénti figyelembe vétele sem, és ezt a **bűnügyi költség** viseléséről szóló nyomozó hatósági/illetőleg ügyészi rendelkezések megtételekor hangsúlyosan értékelni kell.

PÉLDATÁR

1.)

A szemérem elleni erőszak és kiskorú veszélyeztetése miatti ügyben a nagyszülőknél nevelkedő kislány anyja az apa ellen tett feljelentést azzal, hogy a férfi szexuálisan „molesztálja” a gyermeket. A szexuális bántalmazás megtörténtének igazolására vagy cáfolására, illetőleg a fejlődési veszélyeztetettség megállapítására gyermek szakpszichológus szakértő kirendelésére került sor.

2.)

A megrontás miatti ügyben a gyámhivatal tett feljelentést a nevelőapa ellen azzal, hogy a gyermekeivel közösült.

Annak tisztázására, hogy a gyerekek élet-, illetve élményszerűen adják-e elő a történeteket, továbbá, hogy a fejlődésükben észlelhető-e bármilyen veszélyeztetés, klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológus igazságügyi szakértő kirendelésére került sor.

3.)

A szemérem elleni erőszak miatti ügyben klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek szakpszichológus szakértő kirendelésére került sor annak tisztázására, hogy a cselekmény idején még 11 éves leány sértett által elmondottak, miszerint a család barátja, akire a gyermeket a szülők rábízták, fajtalanzkodott vele, élet- élményszerűek-e, illetve a sérelmére elkövetett bűncselekményből poszt-traumás jegyek feltárhatóak-e, másrészt pedig az elkövető pszichés állapota, megnyilvánulásai hordoznak-e bármilyen, a szexuális aberrációra utaló ismérvet.

4.)

A csalás és magánokirat-hamisítás miatti ügyben írásszakértő kirendelésére került sor annak megállapítására, hogy a hamis tartalmú munkáltatói igazolást ki készítette, az azon szereplő kézírás származhat-e a gyanúsított személytől, aki azzal az OTP sértettől lakáshitel kölcsönt vett fel.

5.)

A halálos közúti baleset gondatlan okozása miatti ügyben a terhelt az általa vezetett személygépkocsival az előtte közlekedő járművet kívánta megelőzni, ezért áttért a menetirány szerinti bal oldalra, ennek során későn észlelte a vele szemben látható módon közlekedő gépkocsit. Visszatért ugyan forgalmi sávjába, azonban a sértetti jármű vezetője a baleset elkerülése érdekében balra kormányzott, és a terhelt mögött közlekedő személygépkocsinak ütközött. A sértett meghalt, a másik vétkes gépkocsi vezetője súlyosan sérült. Közlekedési műszaki szakértő kirendelésére került sor a haladási és ütközési sebesség megállapítására, az esetleges észlelési, cselekvési késedelemre.

6.)

A halálos közúti baleset gondatlan okozása miatti ügyben a közlekedési forgalomirányító lámpa villogó sárga jelzésén áthaladó jármű vezetője nem adott elsőbbséget a védett úton közlekedő járműnek, azzal összeütközött, a vétkes autóban a jobb első ülésen ülő személy meghalt, a vezető súlyos sérülést szenvedett. Közlekedési műszaki szakértő kirendelésére került sor az ütközési sebesség, az esetleges cselekvési késedelem, a beláthatóság, az elkerülhetőségi sebesség meghatározása érdekében.

7.)

A közúti baleset gondatlan okozása miatti ügyben a motorkerékpárral közlekedő vádlott vélhetően az eltúlzott sebessége miatt felborult, átsodródott a szemközti forgalmi sávba és összeütközött a vele szemben haladó motorkerékpárral, amelynek vezetője és utasa súlyosan sérült. A haladási és ütközési sebesség, az esetleges műszaki hiba megállapítása érdekében műszaki közlekedési szakértő kirendelésére került sor.

8.)

A halálos közúti baleset gondatlan okozása miatti ügyben hajnali szürkületkor, a foltokban jeges úton kanyarodó autóbusz a kijelölt gyalogátkelő helyen haladó idős asszonyt elütötte, és 17 méteren toltta maga előtt. A gyalogos életét veszítette. Közlekedési műszaki szakértő kirendelésére került sor az esetleges észlelési, cselekvési késedelemre, az ütközési pont meghatározására, valamint tisztázandó volt, hogy a busz melyik részével érintkezhetett a gyalogos, milyen helyzetben, irányból kerülhetett az autóbusz elé.

9.)

A nyomozás azért indult, mert az anyát az apa féltékenysége miatt rendszeresen bántalmazta a két kiskorú gyermek előtt, akik félelmükben a szomszédokba voltak kénytelenek menekülni. Pszichológus szakértő került kirendelésre annak feltárására, hogy a gyermekek előtti anyai bántalmazás, illetve az, ha az apa magát a gyermeket is bántalmazta, a gyermekekre milyen hatással volt.

10.)

A nyomozás azért indult, mert az anya a kiskorú gyermekeit elhanyagolta, nem az évszaknak megfelelően öltöztette őket, nem tartotta tisztán a gyermekeket és a ruhájukat, orvoshoz nem vitte őket, a felírt gyógyszereket nem váltotta ki, nem főzött és az ingyenes étkezési lehetőséggel sem élt, a tankötelezettségnek sem tett eleget. A pszichológiai vizsgálat arra irányult, hogy az anya elhanyagoló magatartása milyen hatással volt a gyermekekre.

11.)

A nyomozás azért indult, mert a feljelentés szerint a korábbi élettárs a közös gyermeket ismeretlen helyre vitte annak irataival együtt.

Pszichológus szakértő kirendelésére került sor annak megválaszolására, hogy az anya és az apa nevelése milyen hatással van a gyermekekre, kihez kötődik jobban.

12.)

A nyomozás azért indult, mert a kiskorút az anya tudtával a nevelőapa rendszeresen bántalmazta, mert az rossz jegyet hozott haza az iskolából. Pszichológus szakértő kirendelésére került sor annak feltárására, hogy az elkövető magatartása milyen hatással volt a kiskorú fejlődésére, azt gátolta-e és milyen mértékben, illetve, hogy a sértettnek milyen a személyiség szerkezete, azaz hajlamos-e hazudozásra, befolyásolható-e és erre merültek-e fel adatok.

13.)

Az okmányiroda azért tett feljelentést, mert egy gépjármű tulajdonjog-változásának bejelentéséhez becsatolt adásvételi szerződésen vevőként feltüntetett személy azt állította, hogy a kérdéses gépjárművet nem vásárolta meg, a szerződést nem ő írta alá. Írásszakértő kirendelésére került sor annak tisztázására, hogy a felhasznált adásvételi szerződésen eladóként, vevőként szereplő személyek névaláírása a saját kézírásuktól származik-e, azaz a kézjegyek valódiak-e, illetve ha nem, akkor kitől származnak.

14.)

A megállapítható tényállás szerint a személygépkocsival a megengedettnél nagyobb sebességgel közlekedő elkövető – fékezése ellenére – összeütközött a vele szemben érkező és balra kanyarodó, súlyos fokú alkoholos állapotban lévő segédmotoros kerékpárossal, aki a baleset következtében a kórházba szállítását követően elhalálozott. Műszaki szakértő kirendelésére került sor a bekövetkezett baleset elemzésére, elkerülhetőségének vizsgálatára.

15.)

A kiskorú veszélyeztetésének büntette miatti ügyben kirendelt klinikai szakpszichológus igazságügyi szakértőnek a sértett személyiségvizsgálatát kellett elkészítenie, illetőleg meg kellett állapítania, hogy a szülő kötelezettségszegése folytán (mivel a gyermek az iskolából 250 órát meghaladóan hiányzott) a gyermek szellemi fejlődése veszélybe került-e, az életvitelhez szükséges alapvető ismereteket megszerezte-e, a gyermek öntörvényű, nehezen kezelhető-e.

16.)

A közúti baleset gondatlan okozása miatti ügyben műszaki és gépjármű-közlekedési szakértő kirendelésére került sor, akinek a baleset bekövetkezési mechanizmusát, a balesetben részes gyalogos és gépjármű haladási irányát, valamint haladási sebességét kellett megállapítania, továbbá azt, hogy a gyalogos féktávolságon belül lépett-e le, volt-e észlelési, cselekvési késedelem akár a gépjárművezető, akár a gyalogos részéről. A szakértőnek a baleset bekövetkezési mechanizmusára virtuális szimulációt kellett készítenie.

17.)

A szemérem elleni erőszak miatti ügyben pszichológus szakértő kirendelésére került sor annak megállapítására, hogy a sértett szexualitásra vonatkozó ismeretei megfelelőek voltak-e az életkorának, az általa előadottak hihetőnek tűnnek-e, észlelhetőek-e nála arra utaló jelek, hogy valaki befolyásolta volna.

18.)

A csalás büntette miatti ügyben ingatlan-forgalmi szakértő kirendelésére került sor, akinek a lakás forgalmi értékét kellett megállapítania.

19.)

A cserbenhagyás miatti ügyben kirendelt közlekedési szakértőnek azt kellett vizsgálnia, hogy a baleset helyszínét elhagyó gépjármű rongálódási nyomaiból vonható-e következtetés arra, hogy az ütközést a járművezetőjének észlelnie kellett.

20.)

A büntető ügyben a gyermek szexuális bántalmazásának feltárása mellett a gyermek anyjának szavahihetősége, pszichés betegsége, nevelési képessége feltárása érdekében is sor került igazságügyi pszichológus szakértő kirendelésére.

21.)

Az ügyben a kiskorú gyermekek pszichológiai vizsgálatára annak feltárása érdekében került sor, hogy milyen hatást eredményezett fejlődésükben az, hogy édesapjuk 2010. és 2012. év között ittas állapotban napi rendszerességgel veszekedett előtük az édesanyjukkal, s miután 2012-ben a lakásból elköltözött, 2012. március 18. napján ittas állapotban ott megjelenve volt feleségét ütlegetni, fojtogatni kezdte, majd az anyja védelmére kelő, s az őt lefogni próbáló 9

éves kisfiát megfenyegette, hogy leszúrja. Ezen 2012. március 18. napján történt eseményeknek részben tanúja volt a 7 éves gyermek is.

22.)

Az életveszélyt okozó testi sértés kísérlete miatti ügyben alkoholisták közötti tettlegesség során a gyanúsított nő szúrta meg késsel élettársa nyakát úgy, hogy nem volt közvetlen életveszélyes állapot. A pszichológus szakértői vélemény megerősítette a gyanúsított konfliktusos, agresszív készletű személyiségét provokáció esetén.

23.)

Az életveszélyt okozó testi sértés büntette miatti ügyben a két biztonsági őrként dolgozó gyanúsított korábban munkaviszonyuk kapcsán pszichológusi vizsgálaton vett részt, az utalt személyiségzavarokra és az elkövetési mód a hatalmi helyzetükkel visszaélő durva agresszivitást mutatott. A személyiségvizsgálat szerint az egyik gyanúsított szenzitív-paranoid személyiségjeggyű, a másik acting-out-ra, vagyis hosszabb elfojtás után kiszámíthatatlanul agresszív megnyilvánulásra hajlamos.

24.)

Az életveszélyt okozó testi sértés büntette miatti ügyben az életveszélyes sérülés két alkoholisták férfi testvér közötti eldurvult vita és az egyiknek a másik által gyomortáján hasüregbe hatolóan késsel történt megszúrása miatt történt. A gyanúsított pszichológus szakértői vizsgálata a mentális-pszichés állapotra, személyiségstruktúrára nézve indokoltá vált.